

ร่มโพธิ์แก้ว

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

น.ต. ยไธ เรือนใหม่

วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๗

ณ เมรุวัดสะแก จ. นครราชสีมา

294.308

จ 151 พ

เวลา ๑๖.๓๐ น.

พฤษภาคม
โททนต์ เสน่่งคง
นรชาติที่วางวาย
สถิตยั้ทั่วแ่ชว้คี่

อื่กกุณฺชรอันปลคปลง
สําคัญหมายในกายมี
มลายั้สน ทั้งอินทรียั้
ประคั้บไว้ในโลกา

น.ต. ฝั้ไท เรือนใหม่

บํ้าตะ

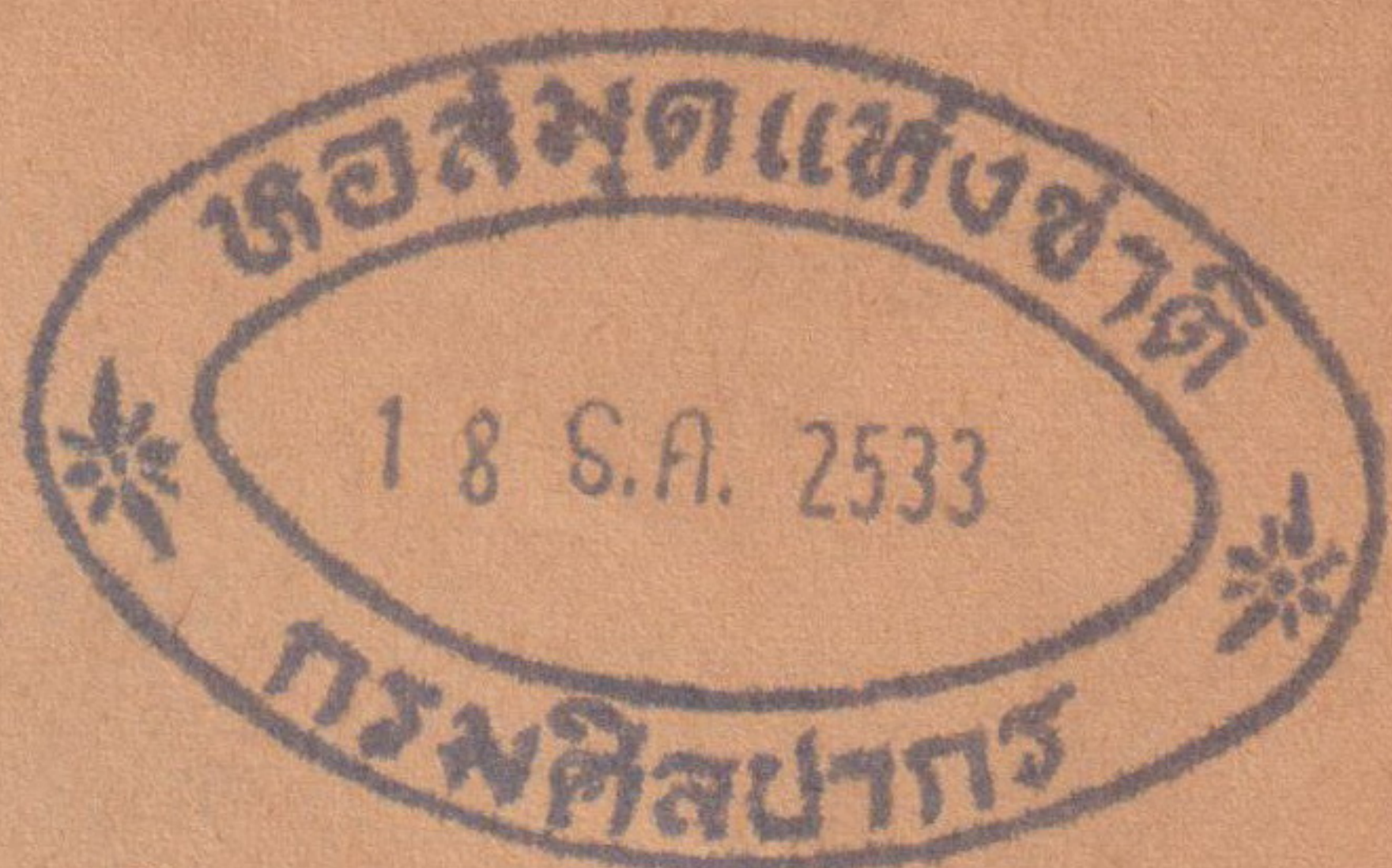
๑๐ มกราคม ๒๔๔๗

มรณะ

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

รวมโพธิ์แก้ว.

ประวัติย่อ

น.ต. ผไท เรือนใหม่

นาวาอากาศตรี ผไท เรือนใหม่ เกิดวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๔๗
บิดาชื่อ นายกลิ่น เรือนใหม่ มารดาชื่อ นางดี เรือนใหม่ ปู่ชื่อ นายแหม่ม ย่าชื่อ
นางพริ้ง เรือนใหม่ ตาชื่อ นายม่วง ยายชื่อ นางชื่น ภรรยาชื่อ นางสาวสาย
(เปล่งศิริวัฒน์) เรือนใหม่ มีบุตร และ ธิดา รวม

๑. นายตระกูล เรือนใหม่
๒. นางเอมอร มีขันทอง
๓. นายธวัช เรือนใหม่
๔. นางเผ่าทิพย์ ชูเวช
๕. ด.ช. ถวัลย์ เรือนใหม่ (ถึงแก่กรรม)
๖. นายธงชัย เรือนใหม่
๗. น.ส. นวลนิภา เรือนใหม่
๘. น.ส. นวลละออ เรือนใหม่

ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการ เมื่อ ๑๐ เมษายน ๒๔๖๘

อุปสมบทเมื่อ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๗๒ ณ. วัดเลียบ นครราชสีมา

"ยศทหาร"

พลทหาร	๑๐	เมษายน	๖๘
ว่าที่สิบตรี	๑	พฤษภาคม	๗๒
สิบตรี	๒๒	ตุลาคม	๗๒
ว่าที่สิบโท	๑	มิถุนายน	๗๔
สิบโท	๓๑	ธันวาคม	๗๔

จำอากาศโท	๔	มกราคม	๖๙
จำอากาศเอก	๑๐	พฤษภาคม	๘๓
พันจำอากาศโท	๒๕	พฤษภาคม	๘๖
พันจำอากาศเอก	๒๔	พฤษภาคม	๘๗
ว่าที่เรืออากาศตรี	๑	เมษายน	๘๘
เรืออากาศตรี	๑	มกราคม	๘๙
เรืออากาศโท	๑	มกราคม	๙๑
เรืออากาศเอก	๑	มกราคม	๙๕
นาวาอากาศตรี	๑	มกราคม	๒๕๐๐

เข้ารับการอบรมนายทหารสัญญาบัตร ชั้น ร.อ.-น.ท. ชั้น ๑ และสำเร็จ
การอบรมสอบได้ ๔๖.๓๓% ที่ ๘๓ ในจำนวน ๙๑ คน

เข้ารับการอบรมนายทหารสัญญาบัตร ร.อ.-น.ท. ชั้นที่ ๒ เหล่าทหาร
สรรพาวุธ และสำเร็จการอบรมสอบได้ ๖๒.๘๒%

ตำแหน่งงาน

ลูกแถว บ.น. ๓	๑๐	เม.ย. ๖๘
เป็นผู้ทิ้งระเบิด บ.น. ๓	๑	เม.ย. ๗๐
ออกประจำการ	๑	พ.ก. ๗๗
กลับเข้ารับราชการเป็นผู้ทิ้งระเบิด	๑	เม.ย. ๗๙
เป็นผู้ช่วยนายทหารฝ่ายแสง บ.น. ๓	๑	พ.ก. ๘๐
เป็นช่างอาวุธ บ.น. ๓ ฝูง ๓	๑	ส.ก. ๘๒
สำรองราชการ บ.ก. ส.ธ. ท.อ.	๑	เม.ย. ๘๘
เป็น ผ. ขส. บ.น. ๓	๑๔	ธ.ก. ๘๘
เป็น ผ. กส. หน้าที่เสนารธิการ ร.ร. การบิน	๑๒	ก.พ. ๙๒
เป็น ผบ. หมวดสรรพาวุธ แผนกบริการกอง ร.ร. การบิน	๒๓	พ.ก. ๙๘
เป็นหัวหน้าหมวดสรรพาวุธบริการ ร.ร. การบิน	๒๕	ส.ก. ๙๘

เลขที่ 102

เลขที่ 294.308
9154 W

เลขที่ 96.94 21.30/20

ประจำ สพ. ทอ. นายทหารสรรพาวุธ

๑๗ พ.ก. ๒๕๐๐

แผนกยุทธการ บ.น. ๗

๓๑ พ.ก. ๒๕๐๐

ออกจากประจำการเนื่องจากบรรดาการนาน เป็นนายทหารนอกราชการ
เพื่อรับบำเหน็จ บำนาญ สังกัด บก. ทอ. เมื่อ ๑ เมษายน ๐๔
เป็นนายทหารพันราชการสังกัด บก. ทอ. ๑ ม.ก. ๐๔

รายการทัพ

ไปราชการสนามกรณีพิพาท อินโดจีน-ฝรั่งเศส

๑๘ พ.ย. ๒๓ - ๓๐ เม.ย. ๒๔

ไปราชการสนามกรณี จุกเงินมหาเอเซียบูรพา

๒๕ ม.ก. ๒๕ - ๑ ม.ก. ๒๕

ในตารางประกาศใช้กฎอัยการศึก ๓๐ มิ.ย. ๒๔ - ๕ ก.ย. ๒๔

ในตารางประกาศใช้กฎอัยการศึก ๑๗ ก.ย. ๒๕๐๐ - ๕ ม.ก. ๑๐

ในตารางประกาศใช้กฎอัยการศึก ๒๑ ต.ก. ๐๑ - ๓๑ มี.ก. ๐๔

“เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน”

๑. เหรียญเงินมงกุฎไทย	๒๐	ก.ย.	๒๓
๒. เหรียญชัยสมรภูมิ	๑๔	มี.ก.	๒๕
๓. เหรียญเงินช้างเผือก	๒๐	ก.ย.	๒๕
๔. เหรียญเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	๕	ธ.ค.	๒๑
๕. เหรียญจักรมาลา	๔	ธ.ค.	๒๓
๖. เหรียญเบญจมาภรณ์ช้างเผือก	๕	ธ.ค.	๒๕
๗. เหรียญจตุรภรณ์มงกุฎไทย	๕	ธ.ค.	๒๕

"อาการป่วยของพ่อ"

คุณพ่อ เป็นคนแข็งแรงแต่ภายนอกที่คนอื่นเห็นเท่านั้น แต่ภายในของ
ท่านนั้น ท่านป่วยมาประมาณ ๕ ปีแล้ว ซึ่งระยะแรกก็ไม่รุนแรงนัก เพียงแต่มี
อาการไอคล้าย ๆ กับเป็นหวัดเท่านั้น จะไอเป็นบางครั้ง และจะไอมากขนาดมี
น้ำมูกหรือเสมหะในคอติดต่อเมื่อโดนฝุ่น และอากาศเย็น ๆ เท่านั้น ท่านเป็นคนขยัน
และชอบช่วยเหลือเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้างานบุญ งานกุศลตามวัดแล้ว
ละก็ไม่เคยขาดขอให้รู้เท่านั้น ท่านจะไปทันที ทั้ง ๆ ที่ตัวท่านก็ไม่ค่อยจะสบาย
ในบางครั้ง กลับมาจากการที่ต้องมานอนพักผ่อน และไอนาน่าสงสาร ลูก ๆ ก็
ได้แต่พาพ่อไปหาหมอเป็นประจำ และหมอก็ให้ยามาทุกครั้ง แต่อาการก็คงเดิม
ไม่ได้ดีขึ้นเลย แต่ก่อนนี้คุณพ่ออยู่แถว ๆ วัดหนองบัวรองกับลูก ๆ ตอนเช้าคุณ
พ่อจะตื่นแต่เช้า และออกวิ่ง ออกกำลังกายในบริเวณวัดบ้าง หรือไม่ก็วิ่งตั้งแต่
บ้านไปรอบตลาดเทศบาล ๑ ในตอนเช้าเสมอ การวิ่งออกกำลังกายของท่านทุก ๆ เช้า
นี้ทำให้ร่างกายของท่านแข็งแรงขึ้นกว่าเก่า และดูกระชุ่มกระชวยขึ้นผิดกับผู้อื่นที่
อายุไร่เรียกกัน

แต่มาระยะหลังก็จากขณะนั้นไป ๓ ปี ร่างกายของท่านก็เริ่มทรุดโทรม
ลงอีก เพราะโรคไอนี้แหละ จนทำให้ท่านไม่สามารถจะวิ่งออกกำลังกายเช่นแต่
ก่อนได้อีก เมื่อท่านหยุดพัก สุขภาพของท่านก็เริ่มอ่อนแอลงเรื่อยมา และโรคไอ
ก็เริ่มเป็นมากขึ้น ระยะนี้ก็มีโรคหัดเข้ามาแทรกอีก ต้องพาท่านไปหาหมอกันตลอด
เวลา จนขวดยาในบ้านถ้าจะเก็บไปขายก็คงจะรวบรวมได้หลายลัง

เหตุการณ์ผ่านมาจนกระทั่งปลายปี ๒๕๑๖ อาการป่วยของท่านก็ทรุด
หนักอีก จะพาท่านไปพักผ่อนอยู่ที่โรงพยาบาลท่านก็ไม่ยอมไป ไม่ทราบว่าเป็น
เพราะอะไร หรือว่าท่านจะหวั่นบ้าน หวั่นลูก, หลาน ก็อาจเป็นได้ จนในที่สุด
ท่านทนลูกหลานอ่อนวอนไม่ไหว ก็จำใจต้องไปกรุงเทพ ฯ พักที่โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ โดยความเอื้อเฟื้อและดูแลอย่างใกล้ชิดของ รองศาสตราจารย์นายแพทย์
ทวีป นพรัตน์ ท่านพักรักษาตัวได้ประมาณ ๑๐ กว่าวัน ท่านก็จากไปอย่างสงบ
โดยไม่มีใครคาดฝัน ด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันที่ ๒๖ พ.ย. ๒๕๑๖ ภายในอ้อม
แขนของคุณแม่

ลูก

“พ่อแก้ว”

๔๑ ปี ในอดีตที่พ่อแก้วให้ความอบอุ่นแก่ฉันและลูก ๆ พ่อแก้วเปรียบเหมือน ร่มโพธิ ร่มไทร ที่ยิ่งใหญ่และร่มเย็นของครอบครัว ถึงแม้ว่าขณะนี้พ่อแก้วจากฉันไปแล้ว ฉันรู้พ่อแก้วจากฉันไปก็แต่ตัวเท่านั้น ส่วนความรู้สึกนึกคิด และวิญญาณของพ่อแก้วนั้น ยังอยู่กับฉันและลูก ๆ ตลอดเวลาเหมือนเดิม ขณะนี้ฉันก็ยังคิดว่าพ่อแก้วของฉันยังไม่ตาย พ่อแก้วยังอยู่และอยู่ใกล้ ๆ ฉันด้วย จิตสำนึกบางอย่างบอกฉันเสมอ

ตลอดระยะเวลา ๔๑ ปีที่ผ่านมาฉัน นานแสนนานคุณค่าของพ่อแก้วฉันยังระลึกถึง และซาบซึ้งอยู่ในใจฉันจนขณะนี้ ในความเป็นพ่อพระของพ่อแก้ว ที่มอดฉันและลูก ๆ จนฉันไม่สามารถจะบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้ ฉันจะขอเก็บเทอดทูลไว้ในใจ ฉันจำได้ว่าตลอดเวลาที่อยู่ร่วมสุขทุกข์กันมา คำนอຍพ่อแก้วไม่เคยพูดให้ฉันและลูก ๆ สะเทือนใจเลยไม่ว่าในเวลาใด ๆ ตรงกันข้ามพ่อแก้วกลับให้แต่ความอบอุ่นและปราชัย แม้แต่ในบางครั้งที่ฉันเอาแต่ใจตนเอง

ขอบุญกุศลที่ พ่อแก้ว กับฉันและลูก ๆ ที่ช่วยกันสร้างมาจงตอบสนอง ให้ดวงวิญญาณของพ่อแก้วที่ตีสานติ จงสู่ที่แห่งความสุข ความสงบในสัมปรายภพนั้นเถิด

นางสืบสาย เรือนใหม่

อาลัยพ่อ

พ่อเป็นลูกชาวนาชาวสวน พ่อจึงสร้างตัวสร้างฐานะด้วยลำแข้งของพ่อเองโดยตลอด ญาติพี่น้องของพ่อก็เป็นชาวนาชาวสวนอยู่จนทุกวันนี้ ซึ่งมีพ่อคนเดียวที่แยกตัวมาเอาดีทางรับราชการเป็นทหาร พ่อเป็นคนมีมานะพยายามและอดทนเป็นที่สุด ดังนั้นพ่อจึงได้รับยศครั้งแรกสุดท้ายก่อนปลดเกษียณเป็นนาวาอากาศตรี และพ่อก็เป็นข้าราชการที่มีชื่อเสียงตลอดอายุราชการของพ่อด้วย

เนื่องจากพ่อต้องพึ่งตนเองและสร้างฐานะด้วยตนเองมาโดยตลอด พ่อจึงให้ลูก ๆ ทุกคนมีอิสระเสรีในการศึกษาอย่างเต็มที่ พ่อเคยบอกลูก ๆ ว่า พ่อเป็นข้าราชการได้รับเงินเดือนเพื่อยังชีพโดยสมควรแก่ฐานะเท่านั้น พ่อจึงไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไรจะให้ลูก นอกจากการศึกษาเท่านั้น ฉะนั้นถ้าลูกคนไหนต้องการเรียนอะไรพ่อก็คอยให้คำแนะนำและพยายามส่งเสริมอย่างเต็มที่ จนกระทั่งลูก ๆ หาเลี้ยงตัวเองได้ทุกวันนี้ก็เพราะการวางแผนชีวิตของพ่อ บางครั้งพ่อเคยยื่นครุฑถ่ายของลูก ๆ ที่กำลังรับพระราชทานปริญญาบัตรจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ่อยิ้มพร้อมทั้งน้ำตาคลอเบ้าตาด้วยความภาคภูมิใจ

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นวันที่พ่อจากไปอย่างไม่มีวันที่จะกลับมา นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของลูก ลูกพยายามหักใจและคิดว่าความพลัดพรากจากกันไปของพ่อนั้นเป็นธรรมดาของโลก ซึ่งไม่มีผู้ใดฝ่าฝืนได้ ชีวิตทุกชีวิตต้องดำเนินไปตามกฎแห่งกรรมทั้งสิ้น ลูกจึงพยายามตั้งใจให้อยู่ในความสงบไม่ฟุ้งฟายน้ำตา ไม่คร่ำครวญ ไม่แสดงความอ่อนแอให้พี่น้องเห็น แต่ถึงกระนั้นลูกก็ยังว้าวเหว และระลึกถึงพ่อทุกคืนวัน หากชาติหน้ามีจริงลูกขออธิษฐานให้ได้เกิดเป็นลูกของพ่อทุกชาติไป ด้วยความรักและรำลึกในพระคุณที่ประเสริฐหาที่เปรียบมิได้ของพ่อ ลูกขอให้วิญญาณของพ่อจงไปสู่สุคติสัมปรายภพ ให้สมกับคุณงามความดีของพ่อที่ได้กระทำมาตลอดชีวิตของพ่อ ซึ่งได้สั่งสัจย์อยู่ในหัวใจของลูกแล้ว และลูกจะขอปฏิบัติตัวให้เป็นลูกที่ดีของพ่อ และให้เหมือนกับพ่อเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่

จากลูก

ธงชัย เรือนใหม่

ร่มโพธิ์แก้ว

ในเที่ยงวันของวันที่ ๒๖ พ.ย. ๒๕๑๖ เป็นวันที่ต้องจดจำไปตลอดชีวิตของลูก เมื่อคุณแม่ได้บอกลูกว่า “คุณพ่อสิ้นลมเสียแล้ว” คำนี้ประจวบทั้งสายฟ้าฟาดบนร่างของลูก ลูกนั่งตกตลึงปากก็พร่ำบ่นเหมือนคนเสียสติว่า “คุณพ่อของลูกไม่เป็นอะไร ๆ” แต่ความจริงก็ได้ปรากฏขึ้นมาแล้วว่า คุณพ่อได้จากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับเหมือนใครมาพรากรดวงใจของลูกไป ทำไมหนอพรหมลิขิตจึงขีดเส้นชีวิตของคุณพ่อต้องสิ้นสำหรับลูก ร่มโพธิ์แก้วได้ขาดสะบั้นลงแล้ว ลูกละลึกถึงพระคุณของคุณพ่อเสมอ คุณพ่อถนอมก่อกำเลี้ยงเลี้ยงลูกมาจนเติบโตใหญ่พยายามอดทนเพื่อลูกทุกอย่าง ตลอดทั้งให้การศึกษาแก่ลูกเพื่อให้ลูกได้เทียมหน้าเทียมตาเพื่อนฝูง ลูกอยากได้สิ่งใด คุณพ่อจะหามาให้ทุกอย่าง ยามเมื่อลูกมีความทุกข์พ่อจะคอยปลอบประโลมลูกให้คลายทุกข์ เปรียบเหมือนน้ำทิพย์ที่หยดบนดวงใจของลูก ลูกทำงานผิดคุณพ่อไม่เคยใช้ไม้เรียวกระทบผิวหนังลูกสักนิดเดียว มีแต่สั่งสอนลูกให้ประพฤติตัวเป็นคนดีมีความซื่อสัตย์สุจริตอย่าเป็นคนเกกมาเรกเกเร จงทำความดีไว้ ความดีย่อมตอบสนองคนดีนั้นตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ และพระท่านต้องคุ้มครองเสมอ นอกจากนั้นคุณพ่อยังสอนให้ลูกมีใจเมตตาแผ่แผ่โอบอ้อมอารีต่อทุก ๆ คน คนเราเมื่อมีความทุกข์หรือเดือดร้อนสิ่งใดควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข คำสอนของคุณพ่อลูกจำได้เสมอในตอนที่คุณพ่อยังมีชีวิตอยู่คุณพ่อไปวัดใส่บาตรทำบุญทุกวันพระ คุณพ่อเป็นคนใจบุญสุนทาน ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ก่อนนอนคุณพ่อจะสวดมนต์รำลึกถึง คุณพระพุทธ พระธรรม และ พระสงฆ์ บางครั้งคุณพ่อนำคำสวดมนต์เหล่านั้นมาให้ลูกท่องตาม จิตใจของคุณพ่อ เคารพนับถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยึดถือทางพระเป็นที่พึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณพ่อชอบสะสมตำราดูโหราศาสตร์ตลอดจนคาถาอาคมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้คุณพ่อมีความสุขที่สุด คุณพ่อไม่เคยอิจฉาริษยาว่าร้ายให้ใคร แม้

ว่าผู้ใดจะนิพนธ์ว่าร้ายคุณพ่อ จะไม่มีกิริยาใดตอบผู้นั้นเลย นี่เป็นสิ่งที่แสดงถึงน้ำ
ใจที่มีคุณธรรมสูงส่งยากที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบได้ คุณพ่อเป็นบุคคลที่ร่าเริงแจ่มใส
อยู่เสมอ จะปราศรัยกับใครมีแต่เรื่องตลกขบขันทำให้ผู้สนทนาด้วยเพลิดเพลิน ทั้ง
นั้นคุณพ่อจึงมีเพื่อนฝูงตลอดจนญาติมิตรรักใคร่มาก และอีกอย่างหนึ่งที่คุณพ่อ
ชอบคือการร้องเพลง ทำสวนดอกไม้ สวนครัว และเลี้ยงสัตว์ในยามว่างในเวลา
ที่คุณพ่ออยู่บ้าน จะมีแขกมาเยี่ยมเยียนคุณพ่อมิได้ขาด บัดนี้สิ้นบุญคุณพ่อแล้ว
ใครเล่าจะเซ็ดน้ำตาให้ลูกยามเมื่อลูกมีความทุกข์ ไม่มีอีกแล้วในคุณธรรมของลูก
ไม่เห็นใบหน้าที่ซึ่งเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาและรอยยิ้มของคุณพ่อ ไม่ได้ยิน
เสียงกังวาลเมื่อยามสวดมนต์หรือหัวเราะ บัดนี้มันมีแต่ความเจ็บเหงา วังเวก ทำ
ให้ลูกดูทุกสิ่งทุกอย่างมันเศร้าสลดไปหมด ในเมื่อลูกขาดคุณพ่อไปคนหนึ่ง จิตใจ
ของลูกอ้างว้างเหมือนอยู่กลางมหาสมุทร มันเหลือแต่ความทรงจำไปจนตลอดชีวิต
ของลูก โอ้! คุณพ่อของลูก วิญญาณของคุณพ่อ สถิตอยู่ที่ ณ หนใด ขอจง
ทราบเถิดว่า ลูกของคุณพ่อ จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ให้สมกับที่คุณพ่อได้
อบรมสั่งสอนลูกมา ลูกจะยึดถือคำสอนของคุณพ่อเป็นหลักธรรมประจำใจ ลูกขอ
ตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้ลูกจงเกิดมาเป็นลูกของพ่อทุก ๆชาติไป ลูกขอให้ดวง
วิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อจงไปสู่สุคติ และพร้อมด้วยความสุขในสัมปรายภพ
อันประเสริฐด้วยเทอญ.

จากดวงใจของลูก

เผ่าทิพย์ ชูเวช

จดหมายฉบับสุดท้าย

๘๖
ที่บ้านพัก

๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗

กราบเท้าคุณพ่อที่เคารพรักของลูก

ลูกไม่ทราบว่าจะขึ้นต้นจดหมายฉบับนี้อย่างไร จึงจะระบายความเคารพ
รักของลูกที่มีต่อคุณพ่อออกมาได้หมด ความเศร้าใจของลูกมันมีมากมายเกินกว่าที่
จะคิดมาเป็นตัวอักษรแล้วนำมาปรุงแต่งให้เกะกิดอารมณ์ ถ้าเป็นไปได้ลูกอยากให้
หยดน้ำตาของลูกมันพุดออกมาแทนลูกว่าลูกรักเคารพ และเศร้าเสียใจในการจาก
ไปของคุณพ่อมากเพียงไร คุณพ่อได้ทรงมานกับหวัดลงคอเป็นเวลาถึงห้าปีเต็ม
และเรอรั้งจนกลายเป็นหืด คุณพ่อได้ไปฉายเอ็กซเรย์ดูก็ไม่ใช่อะไร คุณพ่อ
พยายามรักษา และออกกำลังกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ คุณพ่อตื่นแต่เช้าเพื่อออกวิ่ง
ไปตลาดเพื่อซื้อผักกับข้าว แล้วทำกับข้าวใส่ปิ่นโตไปวัด แล้วคุณพ่อก็จะเป็น ๑ มก-
ทายกเสียเอง เพราะคุณพ่อเคยเป็นลูกศิษย์วัดมาก่อนที่จะรับราชการ เมื่อเสร็จกิจ
แล้วคุณพ่อก็จะนั่งคุยกับพระและดูหมอดูให้กับคนแก่ ๆ เพราะผู้ที่มาทำบุญที่วัดจน
ชื่อเสียงเรื่องหมอดูของคุณพ่อเลื่องลือไปถึงลูกของคุณพ่อดีายทอดไว้ให้ลูกเล็กน้อย
บางครั้งก็จะมีคนมาดูหมอดูกับคุณพ่อถึงที่บ้าน และพูดคุยปรึกษากับคุณพ่อ คุณ
พ่อก็จะแนะนำให้ปฏิบัติโดยใช้หลักธรรมเข้าช่วย เหมือนเช่นที่คุณพ่อเคยสอนลูก ๆ
อยู่เสมอ ซึ่งบางครั้งลูกก็จะดื้อนเพราะไม่ยอมเชื่อฟังก็เกิดผลร้ายกับลูกทุกครั้ง
คุณพ่อสอนให้ลูกทำแต่ความดี ละเว้นความชั่ว ประพฤติตนให้อยู่ในระบบประ-
เพณี ขยันขันแข็งในการงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้คุณพ่อได้ปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่ลูก
ทุกคนทุกประการ

คุณพ่อเป็นคนรักลูก ๆ มากตั้งแต่ลูกจำความได้ คุณพ่อไม่เคยที่จะลงโทษ
หรือตีลูกอย่างรุนแรงเลย คุณพ่อก็จะให้เหตุผลความรักและความเมตตาของคุณพ่อ
เอาชนะใจของลูก ๆ ทั่วลูกเองเป็นคนดื้อน ความเมตตาของคุณพ่อทำให้ลูกเปลี่ยน

นิสัยได้ เมื่อลูกสมหวังคุณพ่อจะดีใจและให้กำลังใจสรรเสริญลูก เมื่อเวลาที่ลูก
เศร้าใจหรือผิดหวังคุณพ่อจะปลอบโยนแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อลูก ๆ พร้อม
กับแทรกอารมณ์ขันของคุณพ่อเอาไว้ด้วย

คุณพ่อเป็นนักประชาธิปไตย คุณพ่อปกครองลูก ๆ ด้วยความเป็นประชาธิปไตย
ลูกทุกคน ๆ คนมีสิทธิ์ที่จะเลือกทางดำเนินชีวิตของตนเองได้โดยเสรีและคุณพ่อ
จะให้โอกาสลูกทุกคน แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ แม้บางครั้งจะขัดกับความ
ความเห็นของคุณพ่อ แต่ความคิดเห็นของลูก ๆ มีเหตุผลดีกว่าของคุณพ่อก็ยอมรับ
ถึงแม้ในขณะที่คุณพ่อป่วยมาก คุณพ่อต้องการที่จะอยู่ที่บ้าน เมื่อลูก ๆ ต้องการ
ที่จะรักษาที่ ร.พ. ในกรุงเทพฯ คุณพ่อก็ยอมมา ถึงแม้คุณพ่อจะได้ดูวงแล้วว่า
เมื่อเดินทางมารักษาในกรุงเทพฯ จะประสบถึงโรคร้าย คุณพ่อก็ยังได้ปฏิบัติแล้วก็
เป็นจริงดังที่คุณพ่อได้คิดไว้ ซึ่งทำให้พวกลูก ๆ และญาติสนิทเศร้าเสียใจมาก

คุณพ่อเป็นนักธรรม

คุณพ่อเป็นพรหมของลูก คุณพ่อให้ความรักกับลูกทุกคน เท่าเทียมกัน
คุณพ่อพร้อมที่จะให้อภัยกับลูก พร้อมที่จะเซ่นสาตาให้กับลูกในยามที่ลูกมีความทุกข์
และเสียใจ เมื่อสิ้นบุญคุณพ่อแล้วน้ำตาของลูกก็จะไม่มีใครเซ่นสาตาให้ไม่มีผู้ที่จะ
ปลอบโยนให้กำลังใจลูก ให้ความอบอุ่นใจและเอื้อเฟื้อได้เท่าที่คุณพ่อ แต่ลูกจะขอให้
คติธรรมของคุณพ่อความรักความเข้าใจลูกความเป็นพ่อพระของลูก ของคุณพ่อ และ
ความเคารพคุณพ่อเป็นเสมือนผ้าซับเอาน้ำตาของลูกไว้

วาระสุดท้ายของคุณพ่อ ในวันที่คุณพ่อเข้ารับรักษาตัวลูกวิ่งลงบันไดไป
เพื่อจะไปรับกระเป๋ เมื่อได้ยินเรื่องที่พี่แปด ลูกต้องตกใจ และเกิดความสงสาร
คุณพ่อจนน้ำตาคลอเพราะลูก เห็นคุณพ่อยืนอยู่ที่ ที่ปรากฏในมือถือถุงเส้นหมี่โคราช
ที่ลูกชอบ ร่างกายผอมมากจนผิดตา ใบหน้าของคุณพ่อหมองคล้ำเดินโซซัดโซเซ
จนลูกต้องเดินเข้าไปประคอง ลูกพูดอะไรไม่ออกเพราะน้ำตามันไหลที่เห็นคุณพ่อ
ไม่สบาย คุณพ่อที่เคยแข็งแรงพูดคุยสนุกสนาน คุณพ่อพูดเสียงแหบแทบไม่ได้
ยีนว่า “พ่อโหมมาก” พ่อกินข้าวไม่ได้เลยลูกเอาเจียนออกมาทุกที พ่อกินได้แต่โอวัล
ตินกับไข่ลวกมา ๑ อาทิตย์แล้ว เวลากลางคืนพ่อก็นอนไม่ค่อยหลับ ต้องลุก ๆ

หนึ่ง ๆ เกือบทั้งคืน เพราะพ่อหายใจไม่ออก และพ่อก็ก็น้อยมาก จริงจังที่คุณพ่อ
ว่า เพราะในคืนนั้น ก่อนที่คุณพ่อจะลาไป ร.พ. จุฬา ลูกได้นอนห้องเดียวกับ
คุณพ่อ คุณพ่อไม่นอนเลยทั้งคืนได้แต่นั่งเซย์ ๆ ลูกเองก็หลับ ๆ ตื่น ๆ เพราะความ
เป็นห่วงคุณพ่อ คุณพ่อบอกหายใจไม่ออก ลูกก็เอายาแก้หวัดทุกขนานที่มีมาทาให้
ก็ยังไมดีขึ้น ก็ยังไม่ได้นอนไม่ได้อยู่นั่นเอง ผลสุดท้ายลูกต้องนั่งร้องไห้เสียเองเพราะ
สงสารคุณพ่อที่นั่งอยู่ทั้งคืน ข้างก็ทานไม่ได้ และก็ยังโอบอกและขากเสลดอยู่ตลอด
เวลาจนกระทั่งรุ่งเช้าคุณพ่อก็ไป ร.พ. เซนต์จอห์น พี่แป็คไปหา ร.อ. ศาสตราจารย์
นายแพทย์ ทวีป ฯ ผู้ซึ่งช่วยให้คุณพ่อได้รักษาตัวใน ร.พ. จุฬา ลูกก็รีบกลับจาก
มหาวิทยาลัยมาบ้าน เพื่อจะมาพบคุณพ่อ พี่แป็คบอกว่าหมอบอกให้พ่ออยู่ ร.พ.
อีกสองสามวัน ต่อมาลูกก็เริ่มสอบ วันที่สอบเสร็จแล้วลูกจะเอาตำราที่จะสอบ
ในวันต่อไป ไปดูที่ ร.พ. ที่หน้าเตียงคุณพ่อและนัดให้กับคุณพ่อด้วย คุณพ่ออยู่
ร.พ. ทานอาหารได้บ้าง หน้าตาสดใสขึ้นมากเพราะนอนหลับได้มาก คุณพ่อพูดว่า
ถ้าพ่อหายดีแล้วพ่อจะไปใส่ฟัน แล้วกินข้าวกับลูกให้ร่อยละยนะ อาการของคุณ
พ่อทำท่าว่าจะดีขึ้นจนคุณหมอสั่งลดยา

ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ วันที่ลูกจะจำไว้ชั่วชีวิตของลูก ได้ตื่น
สายกว่าปกติ ลูกรีบไปหาคุณพ่อที่โรงพยาบาล แต่เมื่อไปถึง สิ่งที่ทำให้หัวใจ
ของลูกแทบหลุดออกจากร่างเมื่อพยาบาลบอกว่า คุณพ่อเสีย ๆ แล้ว

ลูกหยุดอยู่กับที่ขณะหนึ่ง เพื่อทำใจให้ปกติ หลังจากนั้นลูกก็เดินเข้าไป
ในห้อง ก็พบว่าร่างของคุณพ่อนอนนิ่งสงบ ใจลูกแทบแตกสลายลูกหมดสิ้นแล้ว
คุณพ่อของลูก.....

จากลูก

นวนิภา เรือนใหม่

อาลัยรัก

ทั้งแต่บัดนี้ต่อไป ลูกจะไม่มีโอกาสที่จะได้ยินเสียงของคุณพ่ออีกแล้ว เพราะการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณพ่อ ลูกหัวเหวและแทบจะหมดกำลังใจ แต่ละครั้งที่ลูกอยู่คนเดียวหรือเรียนอยู่ลูกจะคิดถึงพ่อเสมอ และก็จะคิดถึงอันหลังไปถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมามาก ๆ วัน พ่อจะเคยถามลูกเสมอว่า “แป๊ะต ลูกกินข้าวแล้วหรือยัง จะถึงเวลาไปโรงเรียนแล้วนะ”

บางครั้งในเวลาเย็นหรือกลางคืน เมื่อมีเวลาว่าง คุณพ่อกับลูกและหลานๆ จะออกมานั่งตากลมที่ระเบียงบ้านแล้วคุณพ่อก็อ้างถึงเรื่องราวเก่า ๆ ในสมัยที่คุณพ่อไปรบที่เชียงตุงในสมัยสงคราม และบางทีคุณพ่อก็อ้างร้องเพลงเก่าๆ ให้ลูกหลานฟังเสมอเป็นที่ครั้นครวญและมีความสนุกสนานตามประสาพ่อลูกเป็นประจำ

พ่อจ๋า ลูกคิดถึงพ่อเหลือเกิน สิ่งที่ผ่านมาในอดีตเป็นชีวิตประจำวันที่ลูกไม่เคยลืมเลยและนึกถึงเสมอ บางครั้งเมื่อลูกได้ยินเสียงใครไ้ ลูกจะฉวาททุกที นึกว่าคุณพ่อของลูก สิ่งเหล่านี้มันหลอนใจและทรมานใจลูกมาก พ่อจ๋า ลูกอยากให้คุณพ่อกลับมาอยู่กับลูกอีก เพราะลูก ๆ ทุกคนตลอดทั้งคุณแม่และหลาน ๆ ยังรักและอาลัยคุณพ่ออยู่ทุกลมหายใจ ลูกขอตั้งจิตอธิษฐาน ชาติหน้ามีจริงขอให้คุณพ่อจงเป็นคุณพ่อของลูกอีก ขอให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อไปรับทราบไว้ด้วย.

จากลูก

นวลละออ เรือนใหม่

วาทะ อมตะ

“ ? ”

เสียงและคำพูดเช่นนั้น เราจะได้ยินทุก ๆ วันตั้งแต่เช้ายันเย็น ซึ่งใคร ๆ ก็ทราบดีถึงแม้ว่าจะไม่ได้เห็นตัว ได้ยินแต่เสียงทุกคนก็รู้และจำได้เป็นอย่างดีว่า นั่นคือคุณพ่อ คุณพ่อ ฝไทย เรือนใหม่ หรือ นต ฝไท เรือนใหม่ นั่นเอง เราทุกคนรักและเคารพท่าน เพราะท่านเป็นกันเองกับทุก ๆ คน โดยเฉพาะเด็ก ๆ จะเรียกท่านสนิทปากว่า “คุณตา” คุณตาของหลาน ๆ เป็นคนชอบสนุก มีนิทานแปลกๆ และเพลงไทยเดิมชนิดที่เรา ๆ ไม่เคยได้ยินมาร้องมาแล้วให้ฟังเสมอ เป็นประจำทุกวัน แถมบางครั้งก็เลียงขนมอีกด้วย เด็กๆจึงติดคุณตามาก ตั้งแต่ปากซอย “สุนทราศรี” ไปยันกันซอยทุก ๆ คนรู้จักดี แม้ในขณะนี้ทุก ๆ คนก็ยังระลึกถึงท่านอยู่เสมอในคุณความดีและความเป็นกันเองของท่าน นอกจากนี้ใครเจ็บป่วยท่านก็จะมียาฉิบบอกให้ไปรักษาอีก ตลอดจนใครต้องการคลายมือตรวจโชคชะตาราศี ผูกดวงหาฤกษ์วันมงคลต่าง ๆ ท่านจะชี้แนวทางและเป็นพิธีกรให้ สำเร็จความมุ่งหมายทุกรายไป เรื่องโหราศาสตร์เป็นหนึ่งในเหมือนกัน แพนติดกันงอมแงม โดยเฉพาะ นิสิต นักศึกษา วิทยาลัยครู หรือวิทยาลัยเทคนิคก็เป็นแฟนประจำของท่านมากมายพอคุณตรวจดวงเขียร์ให้แต่งงานกันไปแล้วก็ยังมีหลายคู่ ท่านชำนาญมาก นับว่าเป็นอัจฉริยะคนหนึ่งเหมือนกันในเรื่องวาทะศิลป์ ท่านเขียร์ให้ใครต่อใครได้แต่งงานกันหลายคู่แล้วก็จริง แต่ที่เขียร์ไม่ขึ้นมีอยู่คนเดียวที่ท่านต้องอ่อนนอกอ่อนใจจนไม่อยากเขียร์คือ ลูกชายคนเล็ก ซึ่งเป็นหัวแก้วหัวแหึงของท่าน คนที่บวชหน้าศพขณะนั้นท่านก็บอกได้คำเดียวว่า “มันไม่เอาถ่าน”

เราหันมาดูกิจวัตรประจำวันของท่านบ้าง เข้าหลังจากตื่นนอนแล้ว ปฏิบัติการะกิจส่วนตัวเสร็จก็สวดมนต์ไหว้พระ แล้วไปตลาด ชุดที่ไปตลาดส่วน

มากเราจะเห็นกันจนจำได้คือ เสือคอกกลมสีขาว กางเกงขาสั้นสีน้ำตาล รองเท้าผ้าใบสีน้ำตาล ถุงเท้าสีน้ำตาลและกระเป๋าทะกล้ำพลาสติก๑ใบทุกๆ เช้า ประมาณ ๐๖.๓๐ น. และกลับมาก็ ๐๗.๐๐ น. ทุกวัน หลังจากกลับจากตลาดแล้วท่านก็จะทำกับข้าวหุงข้าวเอง เพราะท่านชอบมากเรื่องการครัว ท่านต้องทำทุกวันเป็นประจำให้ ลูก หลาน หลาน รับประทาน หลังอาหารแล้วกลั่นน้ำต้มไม้และอาหารที่เหลือให้บริวาร ซึ่งมีประมาณ ๔-๕ ตัว ท่านเป็นคนรักสัตว์และรักการปลูกต้นไม้เป็นชีวิตจิตใจ

หลังจากเสร็จภาระกิจในบ้านแล้ว ท่านก็จะมอหนึ่งวอค ออกมาสัมผัสอากาศที่สดชื่นกับพวกเพื่อนบ้าน สภาภาแห่งนี้ก็อยู่ในตรอกนั่นเอง เจ้าของสภาคือ นาย เกียก หรือ () ที่พวกเราในซอยรู้จักเขาคือ คราวนี้ก็จะมีการถกปัญหาการเมืองบ้างเล็กน้อยและปัญหาชีวิตมาปนบ้างพอเป็นกระสย หลังจากนั้นก็เที่ยวดูวงซทาราศรีสนุกเฮฮากับเด็ก ๆ บ้างตามสมควรเป็นที่ครื้นเครงอย่างเป็นกันเอง พอสายหนอยก็จะกลับเข้าบ้าน นั่งเล่นนอนเล่นพักผ่อน บางวันก็มีสุภาพสตรีมาให้ดูวงหรือปรึกษาอะไรต่ออะไรจีปาะหาถูกขหายามทำนองนั้นแหละ วัน ๆ ก็ไม่ได้ขาดระยะแขกมาหาบ่อยและบางทีก็ตลอดวัน เพราะท่านคุยเก่ง ชอบคุยสนุกมีเหตุผล ดูหมอกก็แม่น คนถึงคิดท่านมากจนตลอดเย็นท่านว่างก็จะเที่ยวคุยกับเพื่อนบ้านตลอดซอยเป็นประจำ จนเป็นที่รักใคร่ เคารพนับถือของเพื่อนบ้านในซอย แม้กระทั่งในตลาดก็มีคนรู้จักท่าน

ตลอดจนเวลาที่ผ่านมา ๒-๓ ปี ที่ท่านมาอยู่ในซอยนี้ ท่านได้สร้างศรัทธาให้กับเพื่อนบ้านมากมาย ถึงแม้ว่าจะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ก็จริง แต่ทุกคนซึ่งในตัวท่านดี ท่านเป็นคนใจบุญ ธรรมะ ธรรมโม ไม่เคยว่ากล่าวหรือมีปากเสียงกับใคร จึงทำให้ทุกคนนิยมในตัวท่านมาก วันๆ จะเห็นท่านเดินไปมาในซอยเกือบตลอดวันท่านเป็นคนแข็งแรง ชยันร่าเริง ซึ่งทุกๆ คนก็ต้องพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าท่านเป็นคนแก่ที่แข็งแรง และมีความสุขสบายใจมากคนหนึ่ง แต่ในส่วนลึกของตัวท่านซึ่งใครเล่าจะรู้ ท่านมีความสุขท่านร่าเริงจริงเฉพาะในเวลากลางวันเท่านั้นแต่เวลากลางคืนเล่าท่านเป็นอย่างไร ท่านต้องตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์ขนาดไหน

ใคร ๆ ก็ไม่รู้ โดยเฉพาะหน้าฝนและหน้าหนาว ซึ่งมันเหมือนกับนรกชัด ๆ บางคนอาจจะไม่ทราบหรือกว่าท่านเป็นอะไร ผมจะเรียนให้ทราบเสียเลยว่า ท่านเป็นโรคหืด, และโอดตลอดเวลา ประมาณ ๔-๕ ปี มาแล้ว บางครั้งแทบขาดใจก็มี ท่านเป็นมานานแล้ว นานเกินกว่าที่ใคร ๆ จะรู้ และเมื่อใคร ๆ รู้ก็สายเสียแล้ว สายจนเกินที่จะแก้ แต่ท่านไม่ได้จากเราไปเพราะเหตุอย่างเดียว มาทราบภายหลังว่าท่านจากเราไปครั้งนี้ เพราะเส้นโลหิตย่อยในหัวใจตีบและหัวใจวายในที่สุด

ก่อนที่ท่านจะเสีย ทุก ๆ เช้าจะเห็นท่าน ได้ยินเสียงท่านเสมอ แต่อยู่ ๆ ท่านก็หายไป ก็ไม่นานนักหอรอกประมาณ ๑๐ กว่าวัน แล้วข่าวที่ทำให้เราชาวบ้าน งุนงงและแทบล้มทั้งยืนก็คือโทรเลขด่วนจากกรุงเทพ ฯ “พ่อเสีย! รอรับศพที่วัด สะแก วันนั้นเย็น” เหมือนฟ้าผ่าลงมากลางซอยจริง ๆ ใครเล่าจะคิดใครเล่าจะฝัน อยู่ ๆ ท่านก็มาด่วนจากเราไป แม้กระทั่งทุกวันนี้เรายังคิดว่าท่านยังอยู่ในซอยนี้ท่าน ไม่ได้ไปไหน เมื่อข่าวแพร่สะพัดไปทั่วทุกคน เศร้า และต่างภาวนาขออย่าให้เป็นเช่นนั้นเลย แต่ความจริงก็ต้องเป็นความจริง เมื่อถึงเวลาตอนเย็นประมาณ ๑๖.๐๐ น. ของวันที่ ๒๘ พ.ย. ๑๖ เราก็ได้พบท่านที่วัด ท่านกลับมาแล้ว แต่กลับมาอย่างสงบ กลับมาอย่างผู้มีความสุข ท่านจากเราไปจริง ๆ เราทุกคนตื่น กันใจจนไม่สามารถจะพูดอะไรได้ มีแต่น้ำตาเท่านั้นที่ซึมออกมาบ่งถึงความอาลัยรักและบูชาท่านอย่างสุดซึ้ง เหลือแต่เพียงความทรงจำในคุณความดีของท่านในอดีตเท่านั้น เราทุกคนไม่มีใครลืมท่าน เรายังระลึกถึงท่านเสมอ เราขาดท่านไป คนหนึ่งด้วยใจจริง เหมือนกับเราได้สูญเสียญาติผู้ใหญ่ที่มีค่าในครอบครัวเราไป ด้วยเช่นกัน.

ด้วยความอาลัยรัก

จากชาวบ้านซอยสุนทราศรี

วันนั้น

เช้าวันนั้น ประมาณประมาณปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๖ แม่อากาศจะหนาวเย็นและเมฆหมอกมีตครมมาก แต่ผมมีความรู้สึกที่จิตใจเราร้อนผิดปกติ อยากจะถึงโรงเรียน¹ ให้เร็วที่สุด เพราะปกติแล้ว ก่อนเข้าเรียนผมมักจะต้องเข้าไปดูตัวรับจดหมายเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นธรรมดาของผู้ที่อยู่ห่างไกลบ้านเมืองย่อมอยากรับทราบข่าวคราวความเป็นไปของครอบครัว และข่าวคืบหน้าของการเปลี่ยนแปลงของบ้านเกิดเมืองนอนของตน เมื่อถึงโรงเรียนแล้วผมยินดีอย่างยิ่งที่ได้เห็นจดหมายเจ้าหน้าที่ของถึงผมหนึ่งฉบับ หลังจากหยิบออกจากตู้รับจดหมายอย่างรีบร้อนแล้วก็เปิดอ่านทันที เมื่ออ่านจดหมายฉบับนั้นได้เพียงครึ่งเดียวความยินดีก็ปรีดากลับเปลี่ยนเป็นความโศรกสลดในทันที ผมแทบไม่เชื่อสายตาตนเอง พยายามอ่านกลับไปกลับมาหลายครั้ง – จริงหรือนี่ เป็นไปได้หรือ เหตุใดจึงรวดเร็วเช่นนั้น “คุณพ่อ” ผมลืมตัวอุทานเสียงดัง ความกึกก้องสน รู้สึกตัวว่ามีมือเท้าชาเย็นไปหมด “คุณพ่อ... พ่อแก้ว..... จากผมไปเสียแล้ว อย่างไม่มีวันกลับ..... จริงละหรือ” น้ำตาผมแทบจะซึมออกมา ผมพยายามกลืนน้ำตาและคิดว่า ขอให้ผมตั้งใจได้เสียก่อนเถิด ผมพับจดหมายฉบับนั้นด้วยมืออันสั่นเทาแล้วออกไปหาที่สงบ เพื่ออ่านจดหมายทบทวนอีก และเพื่อไม่ให้คนอื่นผิดสังเกตในอาการปฏิกิริยาเศร้าโศรกครุ่นในที่สุดผมก็ทรุดตัวลงนั่งบนม้านั่งซึ่งตั้งอยู่มุมสงบปลอดผู้คน เปิดจดหมายอ่านดูอีกครั้งหนึ่งเพื่อความแน่ใจ “คุณพ่อถึงแก่กรรมเสียแล้ว ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์.....” ผมถอนหายใจ นัยน์ตาเหม่อลอยตั้งว่าผ่านไป ภาพพจน์ในหนหลังซึ่งเป็นอดีตที่ดูเหมือนจะผ่านไปไม่นานนี้เองผุดขึ้นมาในความนึกพราวพราว กว้าง

¹ Institut International d'Administration Public

ความโศรกเศร้าอย่างไม่อาจบรรยายให้ผู้ใดทราบได้แม้เพียงครั้งเดียว..... วันนั้น ก่อนผมจากท่านมาผมไม่เคยคิดฝันเลยว่า วันนั้น จะเป็นวันสุดท้าย ที่ผมจะมีโอกาสพบกับ “พ่อแก้ว” ที่ผมรักและเคารพเยี่ยงบิดาผู้บังเกิดเกล้า

วันนั้นผมจำได้แม่นยำว่า คุณพ่อตื่นแต่เช้าตามปกติ หลังจากทำสอาคร่างกายและแต่งตัวเรียบร้อยแล้วท่านได้ปลุกผมให้แต่งตัวเดินตามท่านไป เพื่อเป็นการออกกำลังกายและสูดอากาศหายใจเอาอากาศบริสุทธิ์ของรุ่งอรุณ ทำจิตใจให้เบิกบาน ก่อนที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวันต่อไป ในระหว่างทางที่ท่านพาผมเดินออกกำลังกาย และออกวิ่งเป็นบางครั้งนั้น ท่านสอนผมว่า “การตื่นแต่เช้านั้นเป็นลักษณะของคนขยันในการทำงาน เมื่อร่างกายพักผ่อนเต็มที่แล้วตื่นขึ้นมารับอากาศบริสุทธิ์และออกกำลังกายตามสมควรในยามเช้า จะทำให้จิตใจผ่องใส ความคิดปลอดโปร่ง ร่างกายแข็งแรงเป็นการทำให้สุขภาพจิตและร่างกายสมบูรณ์พร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวันนั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี” ยังมีคำกล่าวที่ว่า “จิตใจที่เข้มแข็งย่อมขึ้นอยู่กับร่างกายที่สมบูรณ์ (SOUND MIND IN SOUND BODY)” หลังจากการออกกำลังกายแล้ว ท่านได้เดินนำหน้าพาผมกลับบ้าน หลังอาหารเช้าแล้ว ท่านได้พาผมไปกราบอามาลอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี และกลับมารับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน

บ่ายวันนั้นอากาศมีตครึ้มด้วยเมฆฝนของเดือนสิงหาคม ผมคลานเข้าไปกราบลาท่าน หลังจากที่ถูกราบลงบนตักแล้ว ท่านบอกให้ผมเงยหน้าขึ้น ผมเงยหน้ามองหน้าท่าน รู้สึกว่าท่านมีแววตาแห่งความห่วงใย ความอาลัยและความเมตตาต่อผมมาก ท่ามกลางความเงียบสงบนั้น ท่านกล่าวแก่ผมว่า “ลูกจะไปอบรมศึกษาต่อยังต่างประเทศไกล ๆ พ่อยินดีด้วย และพ่อขออวยพรให้ลูกจงประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย และมีสุขภาพดี ไร้ซึ่งทุกข์โศรกโรคภัยทั้งปวง แต่เนื่องจากลูกจะไปอยู่ห่างไกลจากญาติมิตร พ่อขอให้ลูกยึดธรรมะไว้เป็นหลัก และจงปฏิบัติธรรมให้เป็นนิจถอด ธรรมะ จะเป็นสิ่งคุ้มครองตัวลูกประดุจเกราะป้องกันที่แข็งแรงหาที่เปรียบมิได้ พ่อเห็นว่าลูกจะต้องไปอยู่ในสังคมที่แปลกออกไปอีก

ในกรณีนี้ลูกควรจะรู้ควรจะต้องถึงพรหมวิหาร ๔” ท่านเลื่อนเหยือกน้ำรินน้ำใส่แก้ว แล้วเลื่อนมาให้ผมดื่ม เพราะเห็นท่าทางผมกระหายน้ำ ผมดื่มแล้วนั่งฟังท่านอธิบายต่อไปว่า “พรหมวิหาร ๔ นี้ แปลตามความหมาย ก็หมายถึง เป็นที่อยู่ของจิตใจที่ดี ธรรมะ ข้อนี้มี ๔ ประการ เป็นธรรมะ แห่งจิตใจ เป็นที่ยึดถือปฏิบัติที่เกี่ยวกับจิตใจ ผู้ปฏิบัติธรรมะทั้ง ๔ ประการ ย่อมเป็นที่อยู่อาศัยของธรรมะนี้ ซึ่งได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา

เมตตา คือความอยากให้ผู้อื่นเป็นสุข ไม่อยากให้ผู้อื่นเป็นทุกข์ เป็นการปลุกนิสสัยให้มีความเอื้ออารีย์ มีมิตรจิตมิตรใจ มองคนในแง่ดี มีความหนักแน่น อุดมในอารมณ์ ไม่วู่วาม ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำให้เดือดร้อนใคร ไม่วางจะร้ายความคะนอง สนุก เกลียด หรือโกรธก็ตาม ผู้ปฏิบัติธรรมนี้ก็จะเป็นผู้ก่อมิตร ไม่ก่อศัตรู ถ้าสังคมใดมีผู้ยึดมั่นในธรรมะข้อนี้มาก สังคมนั้นก็จะราบรื่น

กรุณา คือมีความสงสาร อยากให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ ช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ มีนิสัยเผื่อแผ่ เจือจาน ช่วยผู้ตกอยู่ในความทุกข์ยาก เป็นธรรมะของผู้สร้างพระคุณ เป็นธรรมะของผู้ให้ และเมื่อพูดถึงให้แล้ว พ่ออยากจะให้ลูกได้คำนึงด้วยว่า ให้จึงสมควร คือให้พอดีๆ แล้วก็อย่าคิดถึงการตอบแทนเลย จึงจะเป็นการให้ที่ดีและจิตใจผู้ให้ก็จะเป็นสุขด้วย เข้าทำนองว่า – เป็นสิ่งดีสองชั้นพลันปลื้มใจ แห่งผู้ให้และผู้รับสมถวิล –

มุทิตา หมายถึง มีความพลอยยินดี คือเห็นผู้อื่นดีก็ยินดีด้วย ไม่มีความอิจฉาริษยาเขา เป็นธรรมะสร้างนิสสัยส่งเสริมความดี ความเจริญ ความสุขของกันและกัน ลูกเห็นไหมว่า ในสังคมทุกวันนี้เขาก็มีการแสดงความยินดี ถ้าเห็นผู้ที่ตนรู้จักได้ดี เช่น การส่งบัตรแสดงความยินดีในโอกาสนั้นโอกาสนี้เป็นต้น แต่การแสดงความพลอยยินดีที่พ่อว่านั้น หมายถึงการแสดงความยินดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือไม่หวังผลตอบแทน อย่างที่พ่อว่าเมื่อก่อน คือต้องไม่รอคอยรับผลตอบแทน เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้จิตใจของเราทุกข์ และกังวล ตลอดจนถึงกับโกรธแค้น

หากมิได้รับผลตอบแทน แทนที่จะทำให้จิตใจของเราเป็นสุขก็จะกลายเป็นทุกข์ไป
 อย่างที่เขาว่า “ทำบุญเอาหน้า ภาวนากันตาย” นั่นเอง การแสดงความยินดีใน
 โอกาสต่าง ๆ นั้น มีอีกหลายคนนักที่เขาได้ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ เช่น การเรีย
 ไรเงินโดยการบังคับเพื่อจัดงานเลี้ยงฉลองตำแหน่ง ฉลองยศ การทำเช่นนั้นหากได้
 ทำเพื่อหวังผลตอบแทน เช่น หวังประจบสอพลอ มิใช่การปฏิบัติตามความหมาย
 ของธรรมะข้อนี้ นอกจากผู้กระทำดังกล่าวจะไม่สุขใจแล้ว ที่เห็นชัดคือผู้ถูกเรีย
 จะโกรธแค้นเอาด้วย เป็นต้น พ่อจึงขอให้ลูกพิจารณาเนื้อแท้ของธรรมะข้อนี้ให้
 ลึกซึ้งด้วย

อุเบกขา คือการวางใจเป็นกลาง ไม่ดีใจหรือเสียใจ เมื่อเห็นผู้อื่นเป็น
 ทุกข์หรือเป็นสุข เป็นการวางตนเฉย ไม่ดีใจว่าศัตรูหรือผู้อื่นถึงความวิบัติ ไม่เสีย
 ใจจนเกินไปเมื่อเห็นผู้ที่ตนชอบพอรักใคร่ถึงความวิบัติ โดยคิดว่า ทุก ๆ คน มี
 กรรมเป็นของตน ผลกรรมย่อมตกถึงเขาเป็นธรรมดา จงทำให้ยุติธรรมในเรื่อง
 ทั่ว ๆ ไป เป็นเหตุให้ไม่มีการเฝ้ายตากลาง ซ้ำเติม

“ผู้ที่ปฏิบัติได้อย่างที่พ่อว่ามานั้น เขาจะเป็นที่รักของมวลสังคม ไม่เป็นที่
 รังเกียจเลย”

ท่านอธิบายเรื่อง พรหมวิหาร ๔ ให้ผมฟังจนจบแล้ว ก็ยื่นมือตบที่ไหล่
 เบา ๆ บอกว่า “ลูกมีเวลาน้อยแล้ว เกียจะไปถึงกรุงเทพ วมืดมาก พ่อห่วงลูก
 และขอให้ลูกเดินทางโดยสวัสดิภาพนะ”

ผมกราบลงบนตักท่านอีกครั้งหนึ่ง ด้วยความตื่นเต้นใจ เมื่อเงยหน้าขึ้น
 ท่านได้ล้วงกระเป๋าเสื้อ หยิบสร้อยคอเส้นงามพร้อมด้วยพระเครื่องนางสาวมลงที่
 คอของผม

ผมต้องสละตัวจากภวังค์ เมื่อมีมือมาจับที่คอ เงยหน้าขึ้นไปจึงรู้ว่า เพื่อน
 ผมคนหนึ่งพูดเตือนว่า

“นั่งฝันอะไรอยู่ละ ถึงเวลาเข้าห้องเรียนแล้ว”

ผมตอบด้วยน้ำตาคลอว่า “พ่อในดวงใจของผมถึงแก่กรรมเสียแล้ว”
 หลังจากเลิกเรียนผมกลับบ้านด้วยจิตใจพะว้าพะวัง ก่อนนอนผมกราบพระไห่ว่อน
 ว่า “พ่อในดวงใจของผม” ได้จากผมไปเสียแล้ว ขอตรวจวิญญานอันบริสุทธิ์ของ
 ท่านจงรู้สึกนึกถึง และแม้ว่าภพหน้าจะมีจริงก็ขอให้พบกันอีก ผมอยู่ห่างไกลเกิน
 กว่าที่จะกลับมาคำนับศพพ่อได้ แม้วิญญานอันบริสุทธิ์ของพ่อสถิตย์อยู่ ณ หนใด
 ก็ขอให้รับทราบเถิดว่า “พ่อในดวงใจ” จะเป็น “พ่อในดวงใจ” ของผมตลอดไป
 พ่อได้จากไปแล้วก็จริง แต่คุณความดีของพ่อ ยังคงอยู่ในโลกนี้ตลอดไป.

ร.ต.ท. จุฬา

ชเวช

พุทธโอวาสูตรไว้ดีแล้ว

ขอน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ เป็นเวลาล่วงเลยมา ๒๕๑๗ ปีแล้ว ธรรมแห่งพระองค์ที่ประกาศใช้เป็นภาษามคธ ซึ่งเป็นภาษาชาวเมืองราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ครองในสมัยนั้นไม่ใช่ภาษาชาวเมืองกบิลพัสดุ์ ซึ่งเป็นเมืองกำเนิดแห่งพระองค์ ธรรมอันเป็นภาษามคธถูกแปลเป็นภาษาไทย และภาษาอื่น ๆ ที่พุทธศาสนานำไปเผยแพร่ ผู้สอนศาสนาหรืออรรถกถาจารย์ ได้อธิบายเพิ่มเติมพระธรรมอีกเป็นอันมาก

หนังสือเรื่องรวบรวมธรรมจากพระสูตรต่าง ๆ ในพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นการทำสังคายนาครั้งสุดท้าย หนังสือพระไตรปิฎก มีพระธรรม พระสูตรและพระวินัย เนื้อความในหนังสือเป็นรายงานพุทธกริยาตลอดจนมาตุ คือพระพุทธเจ้าได้เสด็จไป ณ ที่ใด ได้เทศนาธรรมกับใครด้วย ธรรมอะไร ผลแห่งธรรมเกิดแก่ผู้ฟังเป็นประการใด เป็นต้นว่าผู้ฟังได้ดวงตาเห็นธรรมหรือผู้ฟังไม่ได้อะไรเลย

อายุ วรรณะ สุข โภคะ พละ

พระตถาคตได้ทรงตรัสเป็นภาษิต ว่า-

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวไปในโคจร ซึ่งเป็นวิสัยอันสืบจากบิดาของตน เธอจะเจริญทั้งด้วยอายุ จักเจริญทั้งด้วยวรรณะ จักเจริญทั้งด้วยสุข จักเจริญทั้งด้วยโภคะ จักเจริญทั้งด้วยพละ

ในเรื่องอายุ คือ เจริญอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย จันทะ วิริยะ จิต วิมังสา ซึ่งเป็นสมาธิประธานสังขาร เจริญอิทธิบาท ๔ และกระทำไต่ถาม เมื่อปรารภนั้นก็พึงตั้งชีวิตอยู่ได้ถึงกัลป์หนึ่ง หรือเกินกว่ากัลป์หนึ่ง นี้แลเป็นอธิบายในเรื่องอายุของพระภิกษุ

(เมื่ออ่านพุทธประวัติ จะพบว่าพระผู้มีพระภาคได้แสดงอิทธิบาท ๔ หลายครั้งแก่พระอานนท์ แต่พระอานนท์ซึ่งขณะนั้นยังไม่สำเร็จพระอรหันต์ จึงไม่ล่วงรู้ไม่ได้นิมนต์พระพุทธองค์ให้มีพระชนม์อยู่ถึงหนึ่งกัลป์หรือกว่าหนึ่งกัลป์ เหตุนี้พระตถาคตจึงเสด็จดับขันธเข้าสู่นิพพาน เมื่ออายุได้ ๘๐ พรรษาเท่านั้น)

ในเรื่องวรรณะ อธิบายว่า เป็นผู้มีศีล สำรวมระวังในพระปาฏิโมกข์ถึงพร้อมด้วยมรรยาทและโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สมาทานอยู่ในสิกขาทั้งหลาย

(ผู้มีกายเป็นปกติ มีวาจาเป็นปกติ จิตก็ไม่คั่นรบกวนว่ดแกว่ง ผิพรรณย่อมสกลสงดงามตามธรรมชาติ)

ในเรื่องสุข คือผู้ใช้ฌานทั้ง ๔ ซึ่งเป็นที่อาศัยแห่งจิต จึงมีความสุขเกษมอยู่ในฌานนั้น มีความเพติดเพลินอยู่ในฌานนั้น

(สุข ณ ที่นี้ หมายถึงสุขเหนือสุข คือสุขทางโลกุตระ ส่วนสุขธรรมดาๆ เช่น สุขในกามไม่จัดอยู่ในสุขประเภทนี้)

ในเรื่องโคละ อธิบายว่า มีจิตประกอบด้วยเมตตา มีจิตประกอบด้วยกรุณา มีจิตประกอบด้วยมฤติกา มีจิตประกอบด้วยอุเบกขา แผ่ไปตลอด ทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓ ทิศที่ ๔ ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวาง หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน แผ่ไปตลอดโลก ทัวสัตว์ทุกเหล่าในทุกสถาน

(โคละ คือทรัพย์ แต่ในทางศาสนา ไม่ใช่ทรัพย์ แต่เป็นเรื่องมุ่งให้ผู้อื่นมีความสุข)

ในเรื่องพละ คือการทำให้แจ้ง ซึ่งเจโตวิมุตติ (หลุดพ้นด้วยจิต) และปัญญาวิมุตติ (หลุดพ้นเพราะปัญญา) อันหาอาสวะมิได้ (ไม่มีกิเลส) ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตน ในทิวธรรม (ธรรมที่เห็นได้ในปัจจุบัน) นี้แลเป็นอธิบายในเรื่องพละของพระภิกษุ

(การงานใดถ้าไม่มีกำลังจิต จิตไม่เข้มแข็ง หรือถ้าไม่มีกำลังปัญญา ปัญญาอันไร้กำลัง ผลแห่งความสำเร็จย่อมอยู่ห่างไกลมาก)

(จากพระไตรปิฎก ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เล่ม ๑๖ หน้า ๖๕-๖๗)

คำพรนี้^๕ได้ถูกนำมาใช้กันทั่วไป เรียกว่าพร ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ คำว่าโภคะไม่มี ควรพิจารณาคำว่า จงเที่ยวไปในโคจร ซึ่งเป็นวิสัยสืบเนื่องมาจากบิดาของตนนั้น หมายความว่าอย่างไร ปราภภูมิคำอธิบายในสูตรอื่นของพระไตรปิฎกว่า จงเจริญสติปัฏฐาน ๔ คือ ๑. พิจารณาเห็นกายในกาย ๒. พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา ๓. พิจารณาเห็นจิตในจิต ๔. พิจารณาเห็นธรรมในธรรม จำแนกออกโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาเห็นกายในกาย คือ กายนี้มีลมหายใจ กายเคลื่อนไหวได้ กายเป็นสิ่งปฏิญกุล เพราะสืบเนื่องมาจากสิ่งปฏิญกุล, กายมีธาตุดิน ธาตุน้ำ, ธาตุลม, ธาตุไฟรวมตัวกันอยู่ แล้วแตกสลายไปในที่สุด พิจารณาให้เห็นตามเป็นจริง ก็จะเกิดความเบื่อหน่ายในการยึดถือกายตน

๒. พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา กายนี้ประเดี๋ยวมีความสุข ประเดี๋ยวมีความทุกข์ บางครั้งไม่มีทุกข์ไม่มีสุข หมุนเวียนเปลี่ยนไปมาไม่ขาดสาย พิจารณา มาก ๆ ให้เห็นตามเป็นจริง ก็จะไม่ยึดถือตัวเวทนาเป็นอารมณ์

๓. พิจารณาเห็นจิตภายในจิต จิตมีลักษณะคั่นร่นผันแปรไปโดยรวดเร็ว เมื่อเป็นดังนี้ จึงควรฝึกหัดจิตให้เป็นหนึ่งให้เป็นสมาธิ แล้วใช้จิตสมาธิศึกษา ธรรมให้เกิดประโยชน์

๔. พิจารณาเห็นธรรมในธรรม พิจารณาธรรมของพระศาสดาแต่ละสูตร เช่น พิจารณาขันธ ๕ อายตนะ ๖ มรรค ๘ เป็นต้น จนเกิดความเข้าใจตามความหมายแห่งธรรมนั้น จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้เห็นธรรม

สติปัฏฐาน ๔ ประการนี้ พระผู้มีภาคได้ทรงแสดงแทบทุกครั้ง ในการประกาศธรรม ฉะนั้นจึงอาจเห็นได้ว่าธรรมสูตรนี้มีความสำคัญเป็นอันมากในศาสนา และเมื่อเจริญสติปัฏฐาน ๔ ต้องเป็นผู้มีอายุ วรรณะ, สุขะ, โภคะ, พละ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นองค์ประกอบ จึงจะเกิดผลบริบูรณ์สมปรารถนา ในการเข้าถึง ธรรมหมวดนี้^๕

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ก่อนตรัสรู้ พระพุทธองค์เกิดมาในตระกูลกษัตริย์แห่งเมืองกบิลพัสดุ์ เสวย
โลกิยสุขอยู่จนพระชนมายุ ๒๙ พรรษา มีปราสาท ๓ หลังสำหรับฤดูร้อน ฤดูหนาว
และฤดูฝน แวดล้อมไปด้วยข้าราชบริวาร ไม่มีบุรุษเจือปนเลย ประกอบด้วย
เครื่องดนตรีระบำขับร้อง ไม่มีสิ่งใดจะทำให้ชุ่นเคืองพระราชหฤทัย ด้วยปัญญาอัน
ยิ่งทรงเห็นว่า โลกิยสุขเป็นสิ่งปรวนแปร ประทุษร้ายไม่ยั่งยืน จึงสละโลกิยสุข
ออกบรรพชาแสวงหาและค้นคว้าทางโลกุตระธรรม (ธรรมเหนือธรรม) เป็นเวลา ๖ ปี
ก็บรรลุอรหัตตสัมมาสัมโพธิญาณ

ธรรมที่พระตถาคตได้นำออกแสดงครั้งแรก แก่พระโกณฑัญญะ (เป็น
พราหมณ์ผู้หนึ่งที่ทำนายพระองค์ภายหลังประสูติแล้วว่าจะเป็นพระอรหัตตสัมมา-
พุทธเจ้า) พระวชิระ พระภิกษุ พระมหานามะและพระอัสสชิ ภิกษุทั้ง ๕ ท่าน
นี้เรียกว่าเบญจวัคคีย์ธรรมนี้มีชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ณ สถานที่ป่าอิสิปตนะ-
มฤคทายวัน แขวงกรุงพาราณสี ใจความแห่งธรรมนั้นคือทรงชี้ทางอันผิด

๑. กามสุขัลลิกานุโยค การประกอบตนชุ่มโชกอยู่ด้วยความสุขในกาม
คือการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ และละเมิดพรหมจรรย์เป็นต้น

๒. อตถกิลมถานุโยค การทรมานตนให้ลำบากโดยคิดว่า เมื่อร่างกาย
ลำบาก แล้วกิเลสจะเหือดแห้งหรือหายไปได้ ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงกระทำแล้ว
ก็ไม่บังเกิดผล

๓. ได้ทรงเทศนามัชฌิมาปฏิปทา ข้อปฏิบัติสายกลางได้แก่มรรคมีองค์ ๘
อันเป็นหนทางเอกเพื่อบรรลุพระนิพพาน คือ:-

๑. สัมมาทิฐิ เห็นตามเป็นจริงเรื่องทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ การดับทุกข์
วิธีปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ ธรรมข้อนี้บางครั้งก็เรียกว่า อริยสัจ ๔ คือความจริง ๔
ประการ

๒. สัมมาสังกัปปะ ได้แก่คำริออกจากกาม คำริไม่พยาบาท คำริไม่เบียด
เบียน

๓. สัมมาวาจา คือเว้นจากพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ

๔. สัมมากัมมันตะ มีเจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ละเมิดพรหมจรรย์

๕. สัมมาอาชีวะ ละเลียงชีพที่ผิด สำเร็จชีวิตอยู่ด้วยการเลียงชีพที่ชอบ

๖. สัมมาวายามะ ยังฉันทะให้เกิดพยายาม พยายามเพียร ประคองจิต ทั้งจิตไว้มั่น

๗. สัมมาสติ สติคือระลึกได้ถึงการกระทำ หรือ คำพูดแม้แต่นานมาแล้ว ณ ที่นี้ หมายถึงสติปัฏฐาน ๔ ๑. การพิจารณาเห็นภายในกายเนื่อง ๆ ๒. พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาเนื่อง ๆ ๓. พิจารณาเห็นจิตในจิตเนื่อง ๆ ๔. พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งปวง

ธรรมตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๗ เป็นเครื่องบริหารหรือเครื่องประกอบ คือเจริญได้บริบูรณ์แล้ว จึงเจริญข้อที่ ๘ ต่อไป

๘. สัมมาสมาธิ เป็นองค์ฌาน คือการเพ่งอารมณ์ มี ๔ อันดับ คือ

(๑) สงัดจากกาม สงัดจากอกุศล บรรลุปฐมฌาน มีวิตก มีวิจารณ์ มีปีติและสุข เกิดแต่วิเวก

(๒) บรรลุตุนิยมาน มีความผ่องใสแห่งจิตใจภายในเป็นธรรมเอกผุดขึ้น มีปีติสุขเกิดแต่สมาธิ

(๓) บรรลุตุนิยมาน มีอุเบกขา มีสติ มีสัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกายผู้ใดฌานนี้เป็นผู้มีอุเบกขา สติเป็นสุขอยู่

(๔) บรรลุตุนิยมาน ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข มีอุเบกขา เป็นเหตุให้สติบริสุทธิอยู่

อริยมรรค ๘ เท่าที่นำมากล่าวนี้เป็นเพียงโดยย่อ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับท่านพึงประสงค์ศึกษาต่อไปเท่านั้น

มนุษย์มีความรู้สึกได้สำนึก ความรู้สึกนึกคิดอันนี้คงทำหน้าที่ของมันอยู่ตลอดเวลา ไม่อยู่ได้บังคับบัญชาความคิดธรรมดา ตัวอย่างที่เห็นง่าย ๆ ก็คือ เรามีความคิดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผ่านมาแล้ว แต่คิดไม่ออก จนเลิกคิดไปแล้ว แต่

ต่อมาสิ่งนั้นกลับปรากฏขึ้นแก่เรา อาทิ นึกชื่อเพื่อนคนหนึ่ง แต่นึกชื่อไม่ออก เล็ก
ก็คิดถึงชื่อเพื่อนแล้ว แต่ใจนึกชื่อเพื่อนนั้นไหลเข้ามาในจิตของเราได้ นี่ก็คือเป็นผล
จากความคิดได้สำนึกนั่นเอง มีความเห็นเป็นส่วนตัวอีกว่าการศึกษารมณนั้น ก็
ต้องอาศัยจิตได้สำนึกช่วยมากทีเดียว คือต้องใช้ความคิดติดต่อกันอยู่ไม่ขาดสาย ผล
ก็คือจะพบธรรมเอกผุดขึ้นเองภายใน

เมื่อจบพระธรรมเทศนาแล้ว พระโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมเป็น
พระโสดาบัน และขอบวช พระตถาคตทรงประทานอนุญาตเอหิภิกขุ เป็นภิกษุ
องค์แรกในพระพุทธศาสนา พระวชิระกับพระภัททิยะได้ดวงตาเห็นธรรมต่อมาและ
ขอบวช ต่อมาพระมหานามะกับพระอัสสชิขอบวช รวมภิกษุสงฆ์ขณะนี้มี ๕ รูป
พระสูตรหมวดนี้ อาจถือได้ว่าเป็นสูตรที่สำคัญที่สุด ถ้าได้ศึกษาคำสอน
ของพระศาสดาโดยทั่วถึงทุกบท และเมื่อได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้ว จะปรากฏอยู่
ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรทั้งสี่ เช่น กองศีล กองสมาธิ กองปัญญา สังโยชน์ ๑๐
(กองกิเลส ๑๐ อย่าง ละได้ปฏิบัติได้กับบรรลุนิพพาน) ชันธ ๕ อายตนะ ๖ และ
เรื่องจิต เป็นต้น

มีการขุดพบล้อยคล้าย ๆ กับล้อเกวียน มีคุมอยู่กลาง จากคุมไปมีซี่วงล้อ
๑๒ อัน ขุดพบตามปูชนียสถานหลายแห่ง นำมาเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
โดยถือว่าเป็นของโบราณที่มี ล้อเป็นสิ่งที่หมุน ทำให้เครื่องบรรทุกกลิ้งนั้นไปถึงที่
หมาย ล้อของชาวพุทธที่สร้างขึ้นมานั้น น่าจะหมายถึงอริยมรรค ๘ เปรียบเหมือน
ล้อ ถ้าได้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรมตามอริยมรรค ๘ แล้ว ก็ย่อมเคลื่อนเข้าไป
ใกล้เข้าไปเพื่อสู่พระนิพพาน เหมือนล้อนำไปฉนั้น

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรนี้ ชาวชนบทนิยมนิมนต์พระธรรมกถึกแสดงในการ
ทำบุญครั้งสำคัญ ๆ เรียกกันว่ามีแจ่ง เชื่อกันว่าได้บุญมาก ภิกษุใดมีโวหารดี ก็
ว่าเทศน์ไพเราะ ถวายสิ่งของมีเงินตราเป็นต้น เป็นอามิสบูชาแก่พระธรรมกถึก แต่
พุทธวินัยห้ามภิกษุรับเงินตรา พระพุทธองค์มีประสงค์ให้เป็นปฏิบัติบูชาคือปฏิบัติ
ตามคำสอนยิ่งกว่าอามิสบูชา.

